Advokatfirmaet Tømmerdal & Co
v/advokat Henrik Grung
Postboks 377
6001 ÅLESUND

Deres ref	Vår ref	Dato
53726-1	200503297-/EEI	23.09.2005

Underretning om vedtak i klagesak - Klage på vedtak om godkjenning etter friskoleloven - Akademiet videregående skole Molde

Utdannings- og forskningsdepartementet viser til brev datert 11.07.2005 der advokatfirma Tømmerdal & Co ved advokat Henrik Grung klager på vegne av Akademiet videregående skole Molde på vedtak fra Utdanningsdirektoratet av 24.06.05. Departementet har også mottatt brev fra Tømmerdal & Co datert 02.08.05 og 16.09.05.

Kort historikk
I søknad av 28.10.04, jf. oversendelsesbrev datert 29.10.05, ble det søkt om godkjenning av frittstående videregående skole i Molde med inntil 240 elevplasser fordelt over tre driftsår. Vedtaket fra Utdanningsdirektoratet av 24.06.05 gir godkjenning fra skoleåret 2005/2006 for totalt inntil 120 elevplasser.

I klagen bes det om at Utdanningsdirektoratet omgjør vedtaket, eller eventuelt at klagen sendes til Utdannings- og forskningsdepartementet til behandling. Da Utdanningsdirektoratet ikke fant grunn til å omgjøre vedtaket, ble klagen oversendt til Utdannings- og forskningsdepartementet i oversendelsesbrev av 22.07.05.

Utdannings- og forskningsdepartementet har gjort Møre og Romsdal fylke kjent med at Akademiet videregående skole har klaget på godkjenningsvedtaket og gitt fylkeskommunen adgang til å komme med en ny uttalelse i saken innen 1. september 2005, jf. forvaltningsloven § 33 jf. § 17 tredje ledd. I brev av 26.08.05 uttaler fylket at det er svært uheldig at Utdanningsdirektoratet har godkjent en omfordeling av godkjente elevplasser ved Akademiet uten at fylket har hatt anledning til å uttale seg.

Sakens dokumenter
Søknaden
I søknad fra Akademiet av 28.10.04 ble det søkt om godkjenning av frittstående videregående

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Kontoradresse
Akersg. 44

Telefon 22 24 90 90*
postmottak@ufd.dep.no
Internett ufd.dep.no
Org no. 872 417 842

Opplæringsavdelingen
Telefon 22 24 76 01
Telefaks 22 24 75 96

Saksbehandler
Elisabeth Harlem Eide
22247668

skole i Molde med inntil 240 elevplasser fordelt over tre driftsår, 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, på følgende tilbud:

Skoleåret 2005/2006
Studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag, inntil 30 elevplasser, fordelt slik:
- GK allmenne, økonomiske og admistrative fag, inntil 30 elever

Studieretning for medier og kommunikasjon, inntil 30 elevplasser,
fordelt slik:
- GK medier og kommunikasjon, inntil 30 elever

Studieretning for salg og service, inntil 15 elevplasser,
fordelt slik:
- GK salg og service, inntil 15 elever

Skoleåret 2006/2007:
Studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag, inntil 60 elevplasser
- GK allmenne, økonomiske og administrative fag, inntil 30 elever
- VKI økonomiske og administrative fag, inntil 30 elever

Studieretning for medier og kommunikasjon, inntil 60 elevplasser
-GK medier og kommunikasjon, inntil 30 elever
-VKI Medier og kommunikasjon I, inntil 30 elever

Studieretning for salg og service, inntil 30 elevplasser
-GK salg og service, inntil 15 elever
-VKI salg og service I, inntil 15 elever

Skoleåret 2007/2008:
Studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag, inntil 90 elevplasser
- GK allmenne, økonomiske og administrative fag, inntil 30 elever
- VKI økonomiske og administrative fag, inntil 30 elever
- VKII økonomiske og administrative fag, inntil 30 elever

Studieretning for medier og kommunikasjon, inntil 90 elevplasser
-GK medier og kommunikasjon, inntil 30 elever
-VKI medier og kommunikasjon I, inntil 30 elever
-VKII medier og kommunikasjon II, inntil 30 elever

Studieretning for salg og service, inntil 45 elevplasser
-GK salg og service, inntil 15 elever
-VKI salg og service I, inntil 15 elever

VKII allmennfaglig påbygning, inntil 15 elever

Studieretning for helse- og sosialfag, inntil 15 elevplasser
-GK helse og sosialfag, inntil 15 elever

I brev av 28.04.05 ba direktoratet om tilleggsinformasjon. Akademiet videregående skole Molde v/Utdanningspartner besvarte henvendelsen i brev av 09.05.05.

Fylkeskommunens uttalelse
I brev av 17.11.04 ba Utdanningsdirektoratet om en uttalelse fra fylkeskommunen, jf. friskoleloven § 2-2. Utdanningsdirektoratet mottok uttalelse fra Møre og Romsdal fylke i brev datert 02.03.05. I uttalelsen viser Møre og Romsdal fylke til saksutredning fra møte i fylkesutvalget 28.02.05 (sak Ud-02/05A). Fylket mener at de negative konsekvensene for fylkeskommunen og for brukerne i fylket samlet sett er så vesentlige at fylket ikke anbefaler at Akademiet får etablere friskoler i fylket.

Fylket understreker de konsekvensene som er gjort rede for i saksutredningen:

- Planlegging/samordningskonsekvenser:
  Planlegging og dimensjonering av opplæringstilbudet kompliseres jo flere aktører det er som gir opplæringstilbud.
- Økonomiske konsekvenser:
  Fylkeskommunen vil bli trukket i rammeoverføringene for hver person i fylket som søker seg ut av fylkeskommunens tilbud. Dette gjør det enda vanskeligere å sikre et helhetlig opplæringstilbud.
- Pedagogiske konsekvenser:
  Friskolene vil etablere seg i de mest folkerike delene av fylket med tilbud på de mest attraktive eller de rimeligste studieretningene. Dette vil svekke grunnlaget for fylkeskommunen til å ha et brett og helhetlig opplæringstilbud for alle.
- Læreplasser:
  - Det er urovekkende at Akademiet i sin søknad ikke sier noe om hvordan det vil sikre et fullverdig opplæringsløp innenfor alle de tilbudene det er planer om å etablere.
  - Det kan se ut som om Akademiet bare vil ta ansvaret for den delen av videregående opplæring som gjelder opplæring i skole, mens den vil overlate arbeidet med å fremskaffe nødvendige læreplasser til fylkeskommunen. Dette vil komplisere arbeidet med å fremskaffe læreplasser innenfor de aktuelle fagområdene.

Utdanningsdirektoratets vurdering
I vedtak av 24.06.05 gir utdanningsdirektoratet Møre og Romsdal fylke medhold i at dersom de frittstående videregående skolenes planer om etablering skal bli godkjent fullt ut med 1125 elevplasser i fylket, vil dette føre til vesentlige negative konsekvenser for fylket med en for sterk nedbygging av fylkets studieretninger. Dette vil ramme studieretningene allmenne,

økonomiske og administrative fag. Direktoratet viser til tall fra Statistisk sentralbyrå som viser at antall 16-18 åringer i fylket vil stige med 619 i perioden 2005-2012. I følge Utdanningsdirektoratet vil elevtilgangen ikke være stor nok til å gi friskolene et elevgrunnlag.

Direktoratet bemerker også at en etablering som nevnt vil måtte føre til oppsigelser av mange lærere, hvor noen også etter gammel ordning er ansatt etter rettsvilkårsavtalen som gir oppsigelsesvern og slik vil kunne pådra fylkeskommunen betydelige lønnsutgifter over tid.

Utdanningsdirektoratet vil på denne bakgrunn bare delvis imøtekomme søknaden om godkjenning av Akademiet videregående skole. Det ble gitt godkjenning for totalt inntil 120 elevplasser skoleåret 2005/2006.
Godkjenningen gjelder følgende studieretninger:
- studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag, inntil 60 elever
- studieretning for medier og kommunikasjon, inntil 48 elever
- studieretning for salg og service, inntil 12 elever

Det ble ikke gitt godkjenning for studieretning for helse- og sosialfag ettersom skolen ikke tilbyr treårig løp.

Det vises også her til at Utdanningsdirektoratet i brev av 22.07.05 fattet vedtak om omfordeling av de 120 godkjente elevplassene. Utdanningsdirektoratet omgjorde vedtaket i brev av 19.09.05 etter henvendelse fra Akademiet i brev av 31.08.05.

Klagen fra Akademiet videregående skole Molde
I brev av 11.07.05 anfører klager følgende:

- Søknad om 240 elever vil ikke medføre vesentlig negative konsekvenser for fylkeskommunen, og begrensningen i antall elevplasser har derfor ikke lovhjemmel. Selv ved godkjennelse av totalt omsøkt 1125 plasser i fylket vil likevel fylkeskommunen håndtere over 90% av elevmassen.
- Det er tatt utenforliggende hensyn som underbygger en monopolsituasjon for fylkeskommunen.
- Fylkeskommunens påståtte negative konsekvenser er ikke dokumentert slik friskoleloven forutsetter, og direktoratets vedtak bærer preg av vilkårlighet idet det er vektlagt udokumenterte argumenter fra fylkeskommunen.
- Påståtte negative konsekvenser er delvis forankret i uriktige elevtallsstatistikker. Det har for øvrig aldri vært meningen at friskolene kun skal ta elevtallsveksten.
- Det er ikke tatt hensyn til at Ålesund også betjener en stor del av elevmassen fra nabokommunene i distriktene og omkring byene.
- Utdanningsdirektoratets resonnement om oppsigelse av lærere som er ansatt etter rettsvilkårsavtalen kan ikke føre frem. Også friskoler har behov for lærekrefter. Det vil derimot være behov for flere lærerstillinger i fylket ved etablering av friskoler.
- Klager anfører at det ikke er samsvar mellom søknad og vedtak idet vedtaket ikke avklarer antall elevplasser i perioden 2006/2007 og 2007/2008.

Anmerkninger til fylkeskommunens innsigelser:

- Planmessige konsekvenser:

Fylkeskommunen kan ikke bli hørt med at de planmessige forhold som fylket har lagt, rammes. Det må tvert i mot være ønskelig at friskolene etablerer sine planer slik at friskolelovens formålsbestemmelse etterkommes med valg for foreldre og barn.

- Økonomiske konsekvenser:
  -Fylkeskommunens egen økonomi må sammenholdes med den generelle samfunnsøkonomien.
  -Friskoler vil kunne redusere at flere unge tar omvalg. Omvalg har samfunnsmessige konsekvenser fordi flere på denne måten bruker fire år eller mer på videregående opplæring.
  -Eventuelle økonomiske konsekvenser vil uansett være begrenset i tid.
- Pedagogiske konsekvenser:
  At friskolene vil få pedagogiske konsekvenser er en udokumentert bekymring. Skolemangfold vil tvert imot medføre et pedagogisk mangfold.
- Læreplasstekniske forhold:
  At enkelte opplæringstilbud ikke lenger kan tilbys i nødvendig utstrekning av fylket ved etablering av friskolene, er udokumentert. Friskolene har samlet søkt om 10% av elevmassen i fylket. Akademiets mål er å gjennomføre treårig løp med studiekompetanse. Behovet for læreplasser kan like gjerne bli redusert.

Andre innsigelser fra klager:

- Skolen ber om at søknaden viderebehandles som "alternativ pedagogisk grunnlag" (og ikke som en offentlig parallell). Dette presiseres også i brev av 16.09.05.
- I brev av 02.08.05 innvender klager at fylket ikke vil utlevere navn- og adresseliste over elever.

Utdanningsdirektoratets vurdering av klagen
I brev av 22.07.05 fastholder direktoratet sitt vedtak.

Til anførselen om at påståtte negative konsekvenser ikke er dokumentert innvender direktoratet at "det må foreligge en balanse mellom kravet til fylkeskommunens dokumentasjonsplikt og til søkers dokumentasjonsplikt når en vurderer hvor konkret og detaljert fylkeskommunens dokumentasjon skal være."

Andre forhold
I Møre og Romsdal har, foruten Akademiet videregående skole Molde, følgende skoler søkt om godkjenning etter friskoleloven med sikte på oppstart skoleåret 2005/2006:

- Akademiet videregående skole Ålesund søkte om godkjenning av 360 elevplasser. Skolen fikk innvilget 120 plasser.
- John Bauer Ålesund søkte om 525 elevplasser og fikk innvilget 120 plasser.
- Vestborg videregående skule søkte om godkjenning av 60 elevplasser. Skolen fikk innvilget alle plassene.

Foruten Akademiet videregående skole Molde har også Akademiet videregående skole Ålesund og John Bauer Ålesund klaget på direktoratets vedtak.

For øvrig vises det til innholdet i ovennevnte dokumenter.

Gjeldende rett

Friskoleloven § 2–2 første og andre ledd lyder slik:

> *Frittståande vidaregåande skolar som oppfyller dei krava som følgjer av lova, har rett til godkjenning og offentlege tilskot.*
>
> *Retten til godkjenning gjeld berre dersom etableringa av skolen ikkje vil medføre vesentlege negative konsekvensar for vertsfylket. Vertsfylket skal gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka.*

Etter bestemmelsens første ledd har frittstående videregående skoler, som oppfyller de kravene som følger av friskoleloven, rett til godkjenning og offentlig tilskudd. Friskolene må ikke representere noe alternativ, og det trenger ikke å være et kvalitativt behov for elevplasser. Friskoleloven gir friskoler rett til å etablere seg og til å få offentlig tilskudd dersom de oppfyller lovens fastsatte krav til innhold og kvalitet.

Retten til godkjenning forutsetter at godkjenningen ikke medfører vesentlige negative konsekvenser for vertsfylket og innbyggerne der. I Ot.prp. nr. 64 (2003-2004) s. 19 om endringer i friskoleloven heter det at

> *Departementet mener at fylkeskommunen fortsatt skal ha det overordnede ansvaret for videregående opplæring slik det er lovfestet i opplæringsloven § 13-3. Fylkeskommunen må kunne ha et bredt spekter av opplæringstilbud som ivaretar hensynet til blant annet samfunnets behov. […]*
> *Etter departementets syn er det viktig å finne balansen mellom hensynet til fylkeskommunens mulighet til å ivareta oppgavene som følger av opplæringsloven § 13-3 og hensynet til muligheten for å etablere frittstående videregående skoler.*

I et tolkningsbrev av friskoleloven § 2-2 til Utdanningsdirektoratet, datert 13. mai 2005, uttalte departementet at det må bero på en konkret vurdering om etableringen av en eller flere friskoler vil medføre vesentlige negative konsekvenser for den enkelte fylkeskommunen. Det ble uttalt at det i denne vurderingen er relevant å legge vekt på de nedenfor stående punkter, som fremkommer av Ot.prp. nr. 64 (2003-2004):

- Om etableringen(e) vil medføre en urimelig kostnadskrevende skolestruktur, selv etter at nødvendige tilpasninger er gjort fra fylkeskommunens side.
- Kostnadsforskjellen mellom ulike videregående opplæringstilbud.
- Om etableringen(e) vil medføre at enkelte opplæringstilbud ikke lenger kan tilbys i nødvendig utstrekning.
- Om det er mulig å skaffe det nødvendige antallet læreplasser.

Fylkets eventuelle vesentlighetsinnsigelser må avveies mot de hensyn som ligger bak godkjennings- og tilskuddsretten etter friskoleloven. Departementet viser her til formålsbestemmelsen i friskoleloven § 1–1 hvor det fremgår at formålet med loven er å sørge for valgfrihet. Loven skal bidra til det kan etableres og drives frittstående skoler slik at foreldre og elever kan velge andre skoler enn de offentlige.

I Innst. O. nr. 1 (2004-2005) om endringer i friskoleloven heter det følgende i punkt 2.5 med overskriften *Retten til godkjenning*:

> *[…] Flertallet understreker at fylkeskommunal uttalelse ikke innebærer en fylkeskommunal vetorett ved behandling av søknader om etablering av frittstående videregående skoler.*

Vedrørende vesentlige negative konsekvenser
Vesentlige negative konsekvenser for vertsfylket innebærer at innvilgelse av søknader om godkjenning av friskoler medfører problemer for fylkeskommunen som vesentlig overstiger de utfordringer som fylkeskommunen vanligvis har i forbindelse med dimensjonering og finansiering av sine plikter etter opplæringsloven.

I Ot.prp. nr. 33 (2002–2003) om friskoleloven er det lagt til grunn at kravet til vesentlige negative konsekvenser innebærer at det ikke er tilstrekkelig at vertsfylket viser til at det må gjøres endringer i det fylkeskommunale opplæringstilbudet. Slike endringer må gjøres kontinuerlig, bl.a. på grunn av tilflytting til og utflytting fra fylket, samt flytting innad i fylket.

Departementet mener at det bør tas hensyn til fylkeskommunens evne til tilpasninger over tid til et endret elevtall i videregående opplæring – både i fylket som helhet og i det området som er friskolens naturlige inntaksområde. Det vil ikke nødvendigvis være slik at en større andel elever i friskoler enn i naturlige elevtallsendringer vil innebære vesentlige negative konsekvenser for fylkeskommunene. Dette må bero på en konkret vurdering.

Videre må det tas hensyn til sammensetningen av tilbudet – både når det gjelder dimensjoneringen av studieretningene og forholdet mellom frittstående og fylkeskommunale tilbud. Det må også tas hensyn til allerede godkjente elevplasser i friskoler i det enkelte fylke. Negative konsekvenser som ikke er langvarige, vil normalt ikke regnes som vesentlige i lovens forstand, dvs. at lovens krav er at det må være omfattende og langvarige endringer i den offentlige skolestrukturen for at det skal regnes som vesentlige negative konsekvenser.

Vedrørende dokumentasjon
Dersom departementet skal kunne bygge på uttalelser fra fylket om de konsekvenser en godkjenning vil få, må fylket dokumentere påstandene sine. Dette er lagt til grunn i Ot.prp. nr. 33 (2002-2003). Departementet har derfor ingen selvstendig plikt til å fremskaffe dokumentasjon om konsekvensene for fylket. Fylket kan dokumentere konsekvensene av godkjenning for eksempel ved bruk av befolkningsdata, statistikk, kostnadsberegninger, ulike fylkeskommunale planer og annen relevant informasjon. Det må også kunne påvises at de negative konsekvensene vil være langvarige og betydelige.

Ideologiske eller rent politiske uttalelser fra fylkene vil ikke være tilstrekkelige for å kunne avslå en søknad om godkjenning av en frittstående skole.

Økonomiske rammer/Trekk og korreksjonsordninger
Fordi staten utbetaler det offentlige tilskuddet til drift av frittstående skoler har fylkeskommunene vesentlig innsparing på de elevene som går i slike skoler. I forbindelse med statsbudsjettet justeres hvert år fylkeskommunens samlede inntektsramme i forhold til endringen i antall elever i frittstående skoler. I tillegg til justeringen i den samlede rammen, korrigeres også beregningene av rammetilskuddet til den enkelte fylkeskommune ut fra antall elever i frittstående skoler. Målet med justeringene er at fylkeskommunene ikke skal tjene eller tape som følge av elever i frittstående skoler. Justeringene er basert på antall elever i frittstående skoler to år tidligere enn det året justeringen skjer. Dette gjør at fylkeskommunene får mer tid til å omstille seg hvis elevtallet i offentlige skoler blir mindre som følge av friskoler.

De siste årene har inntektsrammen til fylkeskommunene blitt justert ned med 100 prosent av gjennomsnittskostnadene per elev i videregående opplæring for økningen i antall elever som går i frittstående skoler. Som varslet i kommuneproposisjonen for 2006 (St.prp. nr. 60 (2004–2005)) vil satsene for justering av inntektsrammen fra og med 2006 bli redusert til 80 prosent av gjennomsnittskostnaden per elev. Slik samsvarer trekket bedre med kommunesektorens endrede kostnader knyttet til flere elever i frittstående skoler.

Som oppfølging av en rapport høsten 2005 fra en arbeidsgruppe med representanter fra KS, Utdannings- og forskningsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Finansdepartementet, vil tilbakeføringen av trekket i korreksjonsordningen bli endret f.o.m. 2006. I dagens system tilbakeføres trekket i korreksjonsordningen etter kommunenes og fylkeskommunenes andel av innbyggerne i skolepliktig alder. Fra og med 2006 brukes kommunenes og fylkeskommunenes andel av utgiftsbehovet (kostnadsnøkkelen) for å tilbakeføre trekket til kommunene og fylkeskommunene.

Utdannings- og forskningsdepartementets vurdering
Med henvisning til Utdanningsdirektoratets underretning om vedtak av 24.06.05 legger Utdannings- og forskningsdepartementet til grunn at Akademiet videregående skole Molde oppfyller minstekravene i friskoleloven.

Konsekvenser for lærere
Utdanningsdirektoratet peker på at etableringen av frittstående videregående skoler kan føre til at mange lærere i den offentlige skolen må sies opp, herunder lærere som er ansatt etter rettsvilkåravtalen. Departementet kan ikke se at verken fylkeskommunen eller Utdanningsdirektoratet har foretatt økonomiske beregninger på dette området. Det er heller ikke tatt høyde for at også de frittstående skolene vil ha behov for undervisningspersonell. Departementet finner derfor ikke å kunne legge avgjørende vekt på dette.

Skolens læreplan
Klager ber om at ”søknaden viderebehandles som alternativ pedagogisk grunnlag”, og viser til at søknadens pedagogisk modell tidligere er godkjent som alternativ pedagogikk ved behandling av Akademiet Bergen sin søknad i fjor.

I søknaden fra Akademiet videregående skole Molde heter det på s. 2 at ”Skolens formål er å gi et utdanningstilbud med bakgrunn i offentlige læreplaner, men etter egen alternativ pedagogisk modell”. Utdanningsdirektoratet viser på sin side i sitt vedtak av 24.06.05 til ”at søknaden er behandlet som en søknad om parallell til offentlig skole etter avtale med søker”. I Utdanningsdirektoratets brev av 22.07.05 vises det til møte 14.03.05. I møtet ble det blant annet opplyst at søknadsfristen 01.12.05 bare gjelder søkere som skulle bruke offentlige læreplaner. Dette medfører at søknader som skulle behandles som ”alternativt pedagogisk grunnlag” ikke kunne loves ferdig behandlet til skolestart 2005/2006.

Departementet vil bemerke at utfallet av klagen i dette tilfellet ikke vil være påvirket av hvilken pedagogisk modell skolen har valgt idet det er fastslått at skolen oppfyller minstevilkårene i friskoleloven. Når spørsmålet om godkjenning som et faglig-pedagogisk alternativ ikke er behandlet av førsteinstansen (Utdanningsdirektoratet), finner departementet at det ikke er hensiktsmessig å behandle klagen på dette grunnlag. Dersom departementet skulle vurdere søknaden på ”alternativt pedagogisk grunnlag” vil dette kunne medføre usaklig forskjellsbehandling av søkerne fordi

søknadsfristen for å søke som et pedagogisk alternativ var satt til 15.06.04. Søknaden fra Akademiet videregående skole Molde er av 28.10.04. Akademiet må derfor sende inn ny søknad til Utdanningsdirektoratet dersom de ønsker at skolen skal godkjennes på et slikt grunnlag.

Innsyn i navn- og adresseliste over elever
I brev av 02.08.05 har klager innsigelse mot at fylket ikke vil utlevere lister til Akademiet over elever som ikke får plass i den offentlige skolen og skriver at manglende utlevering viser en negativ holdning. Formålet med slik utlevering var å tilskrive de elever som har fått avslag fra de offentlige skolene slik at man kunne tilby elevene plass ved Akademiet.

Det ligger utenfor Utdannings- og forskningsdepartements myndighet å behandle spørsmålet om innsyn. Eventuell klage på avslag om listeinnsyn må rettes til Datatilsynet. Innsigelsen er for øvrig uten relevans for klagesaken.

Vurderingstemaet
Prinsipalt blir spørsmålet om det vil innebære vesentlige negative konsekvenser for Møre og Romsdal fylke om Akademiet videregående skole Molde innvilges inntil 240 elevplasser på de studieretninger det søkes om. Etter departementets vurdering må det omsøkte antallet elevplasser sees i sammenheng med de øvrige vedtakene Utdanningsdirektoratet har fattet i Møre og Romsdal fylke etter friskoleloven, herunder klagene fra disse søkerne.

Omsøkte/påklagede plasser samt godkjente plasser i Møre og Romsdal per studieretning f.o.m. skoleåret 2005-2006:

Studieretning;	Antall plasser Søkt/påklaget	Antall plasser godkjent av Udir
Allmenne, økonomiske og administrative fag (AA)	660	150
Medier og kommunikasjon (MK)	225	150
Idrettsfag (ID)	90	0
Salg og service (SA)	150	30
Helse og sosialfag (HS)	30	0
Totalt	1 185	360

For øvrig vises det til søknaden fra Akademiet videregående skole Molde og punktet ovenfor om ”Andre forhold”.

Dette innebærer at vurderingstemaet er om det innebærer vesentlige negative konsekvenser for Møre og Romsdal fylkeskommune om det gis godkjenning for inntil 1 185 nye elevplasser etter friskoleloven.

Elevtall og elevandeler i Møre og Romsdal
I videregående skole i Møre og Romsdal fylkeskommune høsten 2004 var det 10 024 elever (inkl. elever i eksisterende friskoler). Disse var fordelt med følgende antall og andel elever på aktuelle studieretninger i Møre og Romsdal (1. oktober 2004):

Studieretning;	Antall elever per 1. okt. 2004	Andel elever
Allmenne, økonomiske og administrative fag	4 362	44 %
Medier og kommunikasjon	223	2 %
Idrettsfag	278	3 %
Salg og service	297	3 %
Helse og sosialfag	968	10 %
Øvrige stud.retn.	3 896	38 %

(Kilde: SSB)

Det var 93 elever i eksisterende frittstående videregående skoler i Møre og Romsdal høsten 2004. Dette utgjør i dag under 1 pst. av elevene.[1] Alle de 93 elevene i eksisterende friskoler går på studieretningen AA. Det er i dag ingen elever i friskoler på studieretningene MK, ID, SA eller HS i Møre og Romsdal.

Forventet vekst i antall 16–18 åringer i Møre og Romsdal
Forventet økning i antall 16–18 åringer i Møre og Romsdal i perioden 2004–2008 er om lag 1 100 personer, dvs. om lag 12 pst. (SSB). Gitt at antall elever i Møre og Romsdal øker med samme andel som forventet økning i antall 16–18 åringer (med 12 pst.), vil elevtallet i Møre og Romsdal i 2008 bli om lag 11 200, en økning på om lag 1 150 elever. Dersom alle de 1 185 omsøkte/påklagede plassene i friskolene fylles opp vil dette utgjøre 10,6 pst. av det totale elevtallet i 2008. Lagt sammen med dagens antall elever i eksisterende frittstående videregående friskoler i Møre og Romsdal (93), blir prosentandelen 11,4 pst.

Fordelt på de aktuelle studieretningene, vil det eksisterende antallet friskoleelever i Møre og Romsdal, pluss de omsøkte nye plassene i friskoler, utgjøre følgende andeler av det totale elevtallet per studieretning i 2008:

[1] Inkluderer elever fra andre fylker som går på friskoler i Møre og Romsdal. Inkluderer ikke elever fra Møre og Romsdal som går på friskoler i andre fylker.

Studieretning;	Antatt elevtall i 2008 (12 % økning)	Eksisterende antall friskoleelever + omsøkte/påklagede plasser	Andel
Allmenne, økonomiske og administrative fag	4 866	753	15 %
Medier og kommunikasjon	249	255	103 %
Idrettsfag (ID)	310	90	29 %
Salg og service	331	150	45 %
Helse og sosialfag	1 080	30	3 %

Det omsøkte/påklagede antall nye plasser i videregående friskoler i Møre og Romsdal, 1 185 plasser, tilsvarer om lag den antatte elevtallsveksten i perioden fram til 2008.

Det går fram av friskolesøknadene i Møre og Romsdal at to av skolene tar sikte på etablering i Ålesund. Utdannings- og forskningsdepartementet har derfor vurdert konsekvensene av friskoleetableringer for Ålesundsområdet spesielt. Tall fra SSB viser at det høsten 2004 gikk 2 590 elever på videregående skoler i Ålesund kommune. De omsøkte/ påklagede plassene i friskoler i Møre og Romsdal tilsvarer om lag 46 pst. av elevtallet i Ålesund i 2004.

De omsøkte plassene i friskolene er fordelt på tre årstrinn, grunnkurs, VKI og VKII. En økning i antall elever i friskoler vil fordeles over tre år. Trekk- og korreksjonsordningen er laget slik at justeringen i fylkeskommunenes ramme er basert på elevtallet to år tidligere enn det året justeringen skjer. Dette innebærer at eventuell full kapasitetsutnyttelse i friskoler som starter opp i 2005 og 2006 får full virkning på fylkeskommunens ramme først i 2009 og 2010. Utdannings- og forskningsdepartementet mener dette gir fylkeskommunene tid til omstilling.

På bakgrunn av ovennevnte kan ikke departementet se at godkjenning av nye 1085 elevplasser i frittstående skoler i Møre og Romsdal vil ”medføre vesentlege negative konsekvensar” for fylket. Etter departementets vurdering vil fortsatt fylkeskommunen være i stand til å kunne tilby et bredt spekter av opplæringstilbud som ivaretar elevenes ønsker og samfunnets behov. Departementet mener derfor at etablering av de omsøkte elevplassene ikke vil medføre vesentlige negative konsekvenser for ”samfunnet totalt”.

Departementet kan uansett ikke se at Møre og Romsdal fylke har dokumentert at godkjenning av de nye elevplassene det er søkt om vil ”medføre vesentlege negative konsekvensar” for fylket, slik friskoleloven krever.

Læreplasser
Møre og Romsdal fylkeskommune anfører at ” Det kan se ut som om Akademiet bare vil ta ansvaret for den delen av videregående opplæring som gjelder opplæring i skole, mens den vil overlate arbeidet med å fremskaffe nødvendige læreplasser til fylkeskommunen. Dette vil komplisere arbeidet med å fremskaffe læreplasser innenfor de aktuelle fagområdene.”

Når fylkeskommunen påpeker vanskeligheter med å skaffe læreplasser vil dette forholdet kunne få avgjørende betydning for hvorvidt det skal gis godkjenning for elevplasser innenfor yrkesfaglige studieretninger. Vi viser i denne sammenheng til Ot.prp. nr. 64 (200, pkt. 5.4. hvor det heter: ”Dersom fylkeskommunenes og friskolens tilbud samlet sett blir så stort at det ikke er mulig å skaffe læreplasser, vil dette også tale mot etablering av en frittstående videregående skole.”

Av hensyn til elevene dette kan få konsekvenser for, mener departementet at det er vesentlig å få dokumentert mulighetene til å skaffe læreplasser innenfor de aktuelle studieretningene det søkes om godkjenning for. Departementet vil derfor i eget brev til Møre og Romsdal fylke be om dokumentasjon for fylkeskommunens påstand. Dersom departementet skal kunne bygge på uttalelsen fra fylkeskommunen om de konsekvenser en godkjenning vil få, må fylkeskommunen dokumentere sine påstander.

På denne bakgrunn vil departementet avvente behandlingen av den delen av søknaden som gjelder elevplasser på tilbud innenfor fag som krever læreplasser. Dette gjelder etter departementets beregninger 45 elevplasser ved Akademiet videregående skole Molde

Den delen av klagen som gjelder elevplasser på tilbud innenfor fag som krever læreplasser vil følgelig ikke bli behandlet i dette vedtaket.

Departementets vedtak
Klagen tas delvis til følge, jr. friskoleloven § 2-2 første og annet ledd. Dette innebærer at Akademiet videregående skole Molde gis godkjenning for omsøkte elevplasser, unntatt elevplassene som gjelder tilbud innenfor fag som krever læreplasser. Vedtaket gjelder følgelig godkjenning etter friskoleloven for inntil 195 elever fordelt over tre driftsår på studieretningene Allmenne, økonomiske og administrative fag og Medier og kommunikasjon. Fordelingen av elevplasser pr. år blir som følger:

<u>Skoleåret 2007/2008:</u>

- Studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag, inntil 90 elevplasser, fordelt slik:
  - GK allmenne, økonomiske og administrative fag, inntil 30 elever
  - VKI økonomiske og administrative fag, inntil 30 elever
  - VKII økonomiske og administrative fag, inntil 30 elever

- VKII allmennfaglig påbygning, inntil 15 elever

- Studieretning for medier og kommunikasjon, inntil 90 elevplasser, fordelt slik:
  -GK medier og kommunikasjon, inntil 30 elever
  -VKI medier og kommunikasjon I, inntil 30 elever
  -VKII medier og kommunikasjon II, inntil 30 elever

Godkjenningen av GK gjelder fra og med skoleåret 2005/06, mens godkjenningen av VKI og VKII gjelder fra henholdsvis skoleåret 2006/2007 og 2007/2008.

Dersom skolen ikke har fylt opp alle elevplassene innen 4 år fra skoleåret 2005/2006, kan Utdanningsdirektoratet fatte vedtak om at antall elevplasser skal reduseres.

For øvrig gjelder de vilkår og forutsetninger som Utdanningsdirektoratet har lagt til grunn i sitt vedtak av 24.06.05.

Til sammen 45 elevplasser, herunder 30 elevplasser på studieretning for salg og service og 15 elevplasser på studieretning for helse- og sosialfag, vil bli vurdert i eget vedtak.

Med hilsen

Jan Ellertsen (e.f.)
fung. ekspedisjonssjef

Cathrin Sætre
avdelingsdirektør

Kopi:
Møre og Romsdal fylke
Utdanningsdirektoratet